

کاخ نشینی باعث زوال و تباهی جامعه است

بیداری اسلامی تازه ها

بوسیله ملیحه نیکروش رستمی

به روز رسانی شده در 19 جولای، 2020

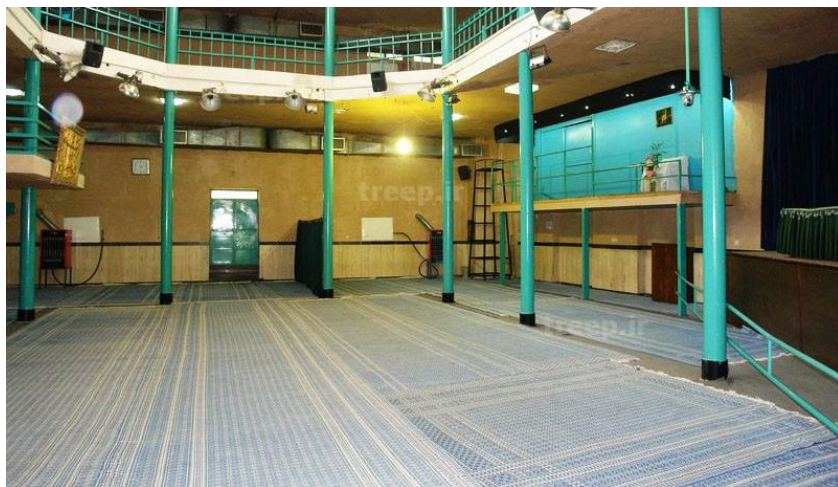
به کسی که زندگی ساده، کم خرج و کم هزینه دارد، یعنی خوراک، پوشاک، مسکن و مرکب ساده داشته و از تجملات دنیا دوری نماید، سادهزیست و بیپیرایه گویند. این اطلاق به دلیل نداشتن امکانات

نیست؛ زیرا به کسی که ندارد فقیر گویند، ولی انسان ساده‌زیست در عین حال که امکان استفاده از امکانات بیشتر را دارد، ولی در حد ضرورت از امکانات استفاده می‌کند و از زیاده خواهی صرف‌نظر میکند. [۱] امام باقر(ع) در توصیف پیامبر (ص) خطاب به محمد بن مسلم فرمود: «ای محمد! شاید پیش خود فکر می‌کنی که پیامبر در سراسر زمان پیامبری خود سه روز پشت سر هم از نان گندم سیر نشد؟... نه به خدا که چنین نیست، از زمان بعثت تا زمان رحلت سه روز متوالی از نان گندم سیر نخورد، البته من نمی‌گویم که به آن دسترسی نداشت، او که زمانی یکصد شتر به جایزه به یک نفر بخشید، اگر می‌خواست می‌خورد...» [۲]. در دیدگاه اسلامی، زندگی مسئولان حکومت باید هم چون افراد سطح متوسط و ضعیف جامعه باشد و از تجمل پرستی و اعیان منشی پرهیزند.

اما، تجملگرایی در میان زمامداران جوامع انسانی، امری بسیار عادی است و حکومت حضرت رسول (ص)، امیرالمؤمنین علی (ع) و یا امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری از استثناهای آن به شمار می‌رود. به عنوان نمونه، حضرت علی(ع) زمانی که حکومت را در اختیار داشتند

ساده زیستی پیشه کرده و دیگران را نیز به این راه دعوت نمودند. حضرت علی (ع) در نامه ای که به عثمان بن حنیف نوشت‌هاند به این مسئله توجه نمودند: «آگاه باش! امام شما از دنیای خود به دو جامه ی فرسوده و دو قرص نان رضایت داده است، بدانید که شما توانایی چنین کاری را ندارید، اما با پرهیزکاری و تلاش فراوان و پاکدامنی و راستی، مرا یاری دهید.» [۳] همچنین ایشان در مرکز حکومت خود، به مردم چنین خطاب کرد: «ای مردم کوفه! اگر دیدید که من به غیر از آن وضعی که پیشتر داشتم، از شهر شما بیرون رفتم مثلاً لباس و خوراک یا مرکب و غلام من عوض شده و در مدت حکومتم، زندگی مرفهی برای خود درست کرده ام، بدانید که در حکومت، به شما خیانت کرده ام.» امام علی(ع) با این سخنان حکیمانه، شیوه اصلی زندگی زمامداران اسلامی را در هر زمان و شرایطی به تصویر مکشد و مسیر درست را به مسلمانان نشان می دهد. [۴]

امام خمینی (ره) که به اعتراف همه سیاست مداران و دانشمندان علوم اسلامی و علوم اجتماعی، صاحب‌نظری برجسته و مدیری شایسته برای جامعه اسلامی بود، به مناسبت های گوناگون یادآوری کرده است که روحیه تجمل خواهی، ارزشهای انسانی و اسلامی را نابود خواهد کرد: «شما که داعیه پیروی از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام دارید، لاقلاً در

زندگی آن مرد بزرگ کمی مطالعه کنید، ببینید واقعاً هیچ گونه پیروی و مشایعتی از آن حضرت مکنید؟ آیا از زهد، تقوا، زندگی ساده و بی آرایش آن حضرت چیزی می دانید و به کار می بندید؟...» [۵]. حضرت امام(ره)، از تجمل پرستی و تجمل گرایی به کاخنشینی، یاد میکند و شرط پیشرفت علمی و صنعتی، اجرا شدن احکام نورانی اسلام را پرهیز از طبع کاخنشینی و تجمل طلبی دانسته است. همچنین، ریشه طبع کاخ نشینی و اعیان منشی را در تربیت غلط مداند و تجملگرایی را به شدت نکوهش مکنند. [۶] به اعتقاد امام خمینی(ره)، خوی کاخ نشینی با فرهنگ اسلام ناب هماهنگی و همخوانی ندارد و با سیره اهل بیت(ع) در تضاد است: «ما باید کوشش کنیم که اخلاق کاخ نشینی را از این ملت بزداییم. اگر بخواهید ملت شما جاوید بماند و اسلام را به آن طوری که خدای تبارک و تعالی می خواهد، در جامعه ما تحقق پیدا کند، مردم را از آن خوی کاخ نشینی به پایین بکشید.» [۷] از دیدگاه حضرت امام(ره)، کوخها (ساده زیستی)، و نه کاخها (تجمل گرایی) منشأ برکات در زندگی است: «انسان گمان می کند سعادتش به این است که چند تا باغ داشته باشد، چند تا ده داشته باشد، در بانکها سرمایه داشته باشد، در تجارت چه باشد، شاید انسان این گمان را می کند، لکن ما وقتی که ملاحظه می کنیم و سعادتها را سنجش می کنیم، می بینیم که سعادت منداها آنهايي بودند که در کوخ ها بودند. آنهايي که در کاخ ها هستند سعادت مند نیستند. آن مقداری که برکات از کوخها در دنیا منتشر شده است هیچ در کاخها پیدا نمی شود. ما یک کوخ چهار پنج نفری در صدر اسلام داشتیم، و آن کوخ فاطمه زهرا علیه السلام است. از این کوخها هم محقرتر بوده لکن برکات این چی است؟ برکات این کوخ چند نفری آن قدر است که عالم را پر کرده است از نورانیت و بسیار راه دارد تا انسان به آن برکات برسد. این کوخ نشینان در کوخ محقر، در ناحیه معنویات آن قدر در مرتبه بالا بودند که دست ملکوتیها هم به آن نمی رسد؛ و در جنبه های تربیتی آن قدر بوده است که هرچه انسان می بیند برکات در بلاد مسلمین هست و خصوصاً در مثل بلاد ماها، اینها از برکت آنهاست. خود رسول اکرم (ص) در راس همه واقع است زندگی کوخ نشینی داشته

است...» [۸]. همچنین از دیدگاه امام بزرگوار کاخ نشینی باعث زوال و تباهی جامعه میشود، زیرا افرادی که مشغول امور دنیا میشوند، اهل تفکر و تأمل و تدبر نیستند، بنابراین جامعه پیشرفت نمیکند، در نقطه مقابل افرادی که زندگی ساده و بیآلایش دارند و به عبارتی دیگر، کوخ نشین هستند، میتوانند موجب پیشرفت کشور شوند: «و ما بحمدالله امروز همه دست اندر کارهایمان کاخ نشین نیستند. دولت ما یک دولت کاخ نشین نیست. آن روزی که دولت ما توجه به کاخ پیدا کرد، آن روز است که باید ما فاتحه دولت و ملت را بخوانیم. آن روزی که رئیس جمهور ما خدای نخواستہ، از آن خوی کوخ نشینی بیرون برود و به کاخ نشینی توجه بکند، آن روز است که انحطاط برای خود و برای کسانی که با او تماس دارند پیداشود. آن روزی که مجلسیان خوی کاخ نشینی پیدا کنند خدای نخواستہ، و از این خوی ارزنده کوخ نشینی بیرون بروند، آن روز است که ما برای این کشور باید فاتحه بخوانیم. آن روزی که توجه اهل علم به دنیا شد و توجه به این شد که خانه داشته باشم چطور، و زرق و برق دنیا خدای نخواستہ در آنها تاثیر بکند، آن روز است که باید ما فاتحه اسلام را بخوانیم.» [۹]

امام خمینی (ره) قبل از اینکه در سخنان خود، دیگران را به ساده زیستی دعوت نمایند، این امر را در زندگی خود به نمایش می‌گذاشتند، به گونه‌ای که سایر افراد با مشاهده‌ی زندگی ساده و بدون آرایش ایشان، حتی زمانی که در مقام و منصب رهبری نظام جمهوری اسلامی بودند، راه و روش دوری از تجملات را در پیش می‌گرفتند. آیت الله امینی در زمینه‌ی زندگی ساده حضرت امام می‌گویند: «مسئله‌ای که از همان ابتدا در زندگی امام مشهور بود، ساده زیستی ایشان بود. امام از ابتدا اجاره نشین بودند و این وضع تا چندین سال طول کشید، در نهایت، منزلی خریدند. این خانه جمعاً چهار تا اتاق دارد و یک بیرونی. کسانی که این خانه را دیده‌اند، میدانند خیلی ساده است. با آنکه امکانات مالی امام و دسترسی ایشان به وجوهات اسلامی خیلی خوب بود، اما تا زمان تبعیدشان به ترکیه، در این خانه زندگی می‌کردند. اثاثیه منزل نیز در کمال سادگی بود. از جهت لباس هم در عین سادگی و ارزانی خیلی تمیز و شیک بود؛ یعنی حضرت امام را جزو آخوندهای خوش تیپ می‌شناختند». خبرنگار رویتر در گزارش خود که از محل اقامت امام دیدن کرده، می‌نویسد: منزل مورد بازدید، برای رهبر یک کشور پنجاه میلیونی بسیار بی‌آرایش بود. [۱۰]

2.

3. عبدالرضا زاهدی و محمد کریمی درچه (۱۳۹۲)، «زهد و ساده‌زیستی و نقش آن در رشد فردی و اجتماعی از منظر آیات و روایات»،

فصلنامه معرفت اخلاقی، سال چهارم، شماره دوم، پاییز و زمستان،
ص ۲۴/

[۲] . محمدرضا یوسفی، جلوه‌هایی از زندگی پیامبر صلی الله علیه و آله،
۱۳۷۷، فصل دوم.

[۳] . نهج البلاغه، ۱۳۷۹، نامه ۴۵: ۱۲۸۱-۱۲۸۳

[۴] . علیرضاستگاران، تجملگرایی از دیدگاه اسلام، مرکز پژوهش‌های
اسلامی صدا و سیما، قم، ۱۳۸۲، بخش اول.

[۵] . روح الله موسوی خمینی، جهاد اکبر (مبارزه با نفس)، مؤسسه تنظیم
و نشر آثار امام خمینی(ره)، قم: ۱۳۷۸، فصل ششم.

[۶] . علیرضا رستگاران، تجملگرایی از دیدگاه اسلام، پیشین، بخش اول.

[۷] . صحیفه امام، جلد ۱۷، ص ۳۷۵/

[۸] . صحیفه امام، جلد ۱۷، ص ۳۷۳/

[۹] . صحیفه امام، جلد ۱۷، ص ۳۷۷، ۱۳۶۲/۰۱/۰۱

[۱۰] . سیدحسین اسحاقی، بایدها و نبایدهای مصرف، مرکز پژوهش‌های
اسلامی صدا و سیما، چاپ اول، ۱۳۸۸، فصل سوم.

ملیحه نیکروش رستمی

کوخ نشینی

کاخ نشینی

امام خمینی(ره)

ملیحه نیکروش

رستمی

